

Lisa 22.

Otepää Lasteaia lisatuge vajavate laste märkamise ja toetamise juhend

Otepää Lasteaias on tagatud kõigi laste arengu järjepidev hindamine. Hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist ning sellest tulenevalt selgitatakse välja lisatuge vajavad lapsed.

1. Lisatuge vajav laps

Lisatuge vajav laps käesoleva juhendi tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isikuomadustest tingituna on arenguvajaduste toetamiseks vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid) või rühma tegevuskavas. Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapse integreerimisel eesti kultuuriruumi.

Lisatuge vajava lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor. Lasteaias on tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanneteks on õppetöö ja arengu toetamiseks vajaliku lasteaiasisese meeskonnatöö korraldamine ning lasteaiavälises võrgustikutöös osalemise koordineerimine (nt Rajaleidjasse suunamine, uuringute/koolituste soovitamise). Ta juhendab õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel ja teeb direktorile ettepanekuid lisatuge vajavate laste efektiivsemaks toetamiseks.

1.1. Lisatuge vajava lapse märkamise ja toetamise plaan

- Esmane märkamine (rühmameeskond, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija, lapsevanem, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja).
- Lapse arengu hindamine (rühmameeskond, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija).
- Rühmapõhised oktoobrikuised ümarlauad koostöös tugimeeskonna.
- Rühmade vajaduspõhised ümarlauad november-mai (rühmameeskond, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija).
- Lapsevanema nõustamine (rühmameeskond, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija).
- Vajadusel edasistele uuringutele suunamine (eripedagoog-tugiteenuste koordineerija).

- Tugiteenuste pakkumine lasteaias (tugispetsialistid, rühmaõpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja).
- Igakülgne koostöö lapsevanemaga (rühmaõpetajad, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija, juhtkond).
- Koostöö lasteaiavälise tugivõrgustikuga (juhtkond, logopeed, eripedagoog-tugiteenuste koordineerija, rühmameeskond)

2. Märkamine

Varajane sekkumine lasteaias – see on lisatuge vajavate laste võimalikult varajane märkamine. Lapse arengutase võib eakaaslaste keskmisest tasemest olla ühes või mitmes valdkonnas oluliselt erinev.

Lapse arenguliste eripärade märkajad lasteaias:

- 1) rühmaõpetajad, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja;
- 2) lasteaias tugispetsialistid: logopeed (Pähklikese maja), logopeed (Võrukaela maja) ja eripedagoog-tugiteenuste koordineerija (Võrukaela ja Pähklikese maja).

Lapsevanem kui märkaja konsulteerib esmalt rühmameeskonnaga, soovi korral pöördub otse tugispetsialisti või tugiteenuste koordineerija poole.

3. Lapse arengu hindamine lasteaias

Märkamisele järgneb lapse arengu mitmekülgne hindamine lasteaias. Hindamise eesmärgiks on mõista last, tema käitumist, teda ümbritsevat keskkonda ja seoseid nende vahel. Hindamine on meeskonnatöö: rühmaõpetajad, tugispetsialistid, muusika- ja liikumisõpetaja. Hindamise tulemuste põhjal toimub lapsevanematele tagasiside andmine (arenguvestlus, ümarlaud), vajadusel tugiteenuste rakendamine lasteaias, edasistele uuringutele suunamine.

Arenguvestluste läbiviimisel lähtutakse vajaduspõhisusest. See tähendab, et vestlus toimub, kui lapsevanem või vähemalt üks lapsega kokkupuutuv lasteaias töötaja näeb vajadust arenguvestluseks. Eranditeks on esimene ja viimane rühm, kus sügisperioodil on kohustuslik vastavalt kas perevestlus või arenguvestlus. Kui vähemalt üks lapsega kokkupuutuv lasteaias töötaja näeb arenguvestluse vajadust, kuid vanem ei nõustu vestlusel osalemisega, siis pärast kolmekordset pöördumist võtab lasteaias direktor ühendust lastekaitsetöötajaga. Aluseks on lapse õigus saada igakülgset tuge.

Lapsi jälgitakse igapäevatoimingutes, vabamängus ja pedagoogi suunatud tegevustes. Lapse

arengu analüüsimise meetodiks rühmas on lapse arengukaart (1-2aastase lapse arengukaart, 3–6aastase lapse arengukaart), lasteaia viimasel aastal koolivalmiduskaart. Arengukaart avatakse ja avalikustatakse lapsevanemale lapse lasteaeda tulles ühe nädala jooksul ning seda täidetakse järjepidevalt. Täitmise aluseks võivad olla intervjuu, arengumängud ja -testid, kunstitööde analüüs, igapäevane vaatlus/märkamine (ELIISI lahter „tagasiside lapse arengu kohta“).

4. Tugiteenused lasteaias

Iga õppeaasta alguses (september/oktoober) viivad tugispetsialistid kõigi lastega läbi individuaalse lapse arengu hindamise, kasutades standardiseeritud kõneteste, arengumänge, vaatlusi jne. Abivajavatele lastele püütakse tagada järjepidev logopeediline ja/või eripedagoogiline tugi ühel korral nädalas. Kaks korda nädalas osutatakse lapsele teenust juhul, kui Rajaleidja otsuses on vastav kordade arv välja toodud. Tugispetsialistid tegelevad lastega peamiselt individuaalselt. Olenevalt laste arengukohtadest rakendatakse ka grupis tegutsemist (nt sama häälikuseade probleemiga lapsi võetakse logopeedi/eripedagoogi tegevusse paarikaupa, kõnearenduse puhul grupikaupa).

Pakume lasteaias üldist tuge ning nõustamismeeskonna otsusel ja lapsevanema nõusolekul ka tõhustatud ja erituge. Üldiseks toeks on õpetajapoolne individuaalne lisajuhendamine, tugispetsialisti teenus, vajadusel individuaalne või alarühma õpe. Tõhustatud toeks on lisaks üldisele toele väiksem laste piirarv rühmas või õpe kuni kaheteistkümne lapsega rühmas. Eritoeaks on üldise ja tõhustatud toe kohandustele lisaks pidev lisatugi rühmas (tugiisik) või õpe kuni kuue lapsega rühmas.

Lapse arengus erisuste märkamisel või tugiteenuse vajadusel võtab rühmaõpetaja või tugispetsialist lapsevanemaga koheselt ühendust (ELIISI sõnum, vestlus, rühmapäeviku jälgimine ELIISI keskkonnas).

5. Hindamine ja tugiteenused väljaspool lasteaeda

Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole, et välja selgitada tõhustatud või eritoe vajadus. Vastavat infot tugiteenuste koordineerijale edastab rühmaõpetaja. Vajadusel selgitatakse lapsevanemale vajadust täiendavate uuringute järele erispetsialistide (nt psühholoog, kliiniline logopeed, sotsiaaltöötaja, perearst, kõrva-nina-kurgu arst, neuroloog jne) juures.

5.1. Lapse iseloomustuse koostamine

Vajadusel väljastatakse edasiste uuringute tarbeks lapse iseloomustus, mille koostavad rühmaõpetajad koostöös tugispetsialistidega, kaasates vajadusel muusika- ja liikumisõpetaja. Iseloomustuse vajadusest annab lapsevanem teada tugiteenuste koordineerijale. Iseloomustuse koostamine algab rühmaõpetajatest. Seejärel täiendab iseloomustust tugispetsialist, lisades enda eriala puudutavad tähelepanekud.

Pärast seda lisanduvad vajadusel muusika- ja liikumisõpetaja tähelepanekud. Lapse iseloomustuse väljastab lapsevanemale lasteaia direktor viie tööpäeva jooksul alates päevast, mil lapsevanem on teavitanud tugiteenuste koordinaatorit iseloomustuse kirjutamise vajadusest.

5.2. IAK ehk individuaalne arenduskava

Selleks, et last igakülselt toetada, on oluline, et lapsevanem annab uuringute tulemustest lasteaiale tagasisidet. Tulemustele tuginedes saab lasteaed kohandada rühmakeskkonda võimalusel lapse arengut toetavaks, pakkuda tugiteenuseid ning koostada IAK (individuaalne arenduskava valdkondades, milles laps abi vajab).

Rühmaõpetaja koostab IAK ühe kuu jooksul alates abivajaduse teadasaamise hetkest (nt Rajaleidja otsus), koolipikenduse saanud lapsele septembrikuu jooksul. Võimalusel koostab lasteaed IAK ka andekale lapsele. IAK koostamise aluseks on muuhulgas rühmaõpetajatepoolse järjepideva arenguhindamise tulemused. Vajadusel jagab lasteaed asutusesiselt (tugispetsialistid, rühmaõpetajad, juhtkond) lapsevanemalt saadud dokumente, ilma selleks täiendavat nõusolekut küsimata.

IAK (mall ELIISis) koostamist alustavad rühmaõpetajad, kes panevad kirja arenguvaldkonnad, eesmärgid ja toetavad tegevused. Seejärel lisatakse lapsevanema(te) tähelepanekud nii arenguvaldkondade, eesmärkide kui toetavate tegevuste osas. Lisaks täiendavad IAK-d tugispetsialistid. IAK täitmist analüüsitakse novembrist maini toimuvatel rühmade vajaduspõhistel ümarlaudadel, kus osalevad rühmaõpetajad ja tugispetsialistid.

Kui laps vajab tuge mõne üksiku valdkonna arendamises, ei pruugi tal olla Rajaleidjapoolset IAK soovitus. Sellisel juhul seatakse konkreetsed toetavad eesmärgid oktoobrikuisel ümarlaual tuginedes varasemale kaardistamisele (lapse arengu hindamine rühmas, tugispetsialistide tähelepanekud). Eesmärk on lähtuda lapsest ning toetada tema arengut olenemata ametlike

dokumentide määramissoovituse puudumisest.

Kuna koolivälise nõustamismeeskonna otsusega kaasnevad ka soovitused, kuidas toetada last koolipikendusaastal, siis otsustab koolipikenduse lasteaiaväline nõustamismeeskond. Lasteaed annab siinkohal ainult vastava soovituse. Nõustamismeeskonna poole pöördub lapsevanem.

6. Koostöö lapsevanemaga

Esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu tagamise eest on lapsevanemal või last kasvataval isikul. Lapse lasteaeda tulles annab lapsevanem nõusoleku, et lasteaia tugimeeskond võib tema lapse arengut jälgida, hinnata ja osutada tugiteenuseid (ELIISI keskkonnas lapse profiilis nõusolekute all). Kui lapsevanem nõusolekut ei anna, siis ei ole võimalik lapsele tugiteenuseid osutada. Sellisel juhul pöördub lasteaia tugiteenuste koordinaator kirjalikult vanema poole ja selgitab, kui oluline on lapsele tugiteenuse osutamine. Kui lapsevanem ka siis ei anna nõusolekut, on lasteaia juhtkonnal õigus pöörduda lastekaitsepspetsialisti poole, et laps ei jääks abita. Lastekaitsepspetsialisti poole pöördumise vajaduse üle otsustavad lasteaia juhtkond, rühma meeskond ja tugispetsialistid ümarlauas.

Hea koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel tagab lapse igakülgse arendamise lasteaias. Selleks, et koostöö sujuks, on soovituslik lapsevanemal jagada lapse rehabilitatsiooniplaani ja/või erinevate uuringute dokumente lasteaiaga. Lasteaed toetab ja nõustab lapsevanemat lapse arenguliste eripärade märkamise, hindamise ja edasiste tegevusplaanide koostamise protsessis (kaasa arvatud IAK koostamine ja rakendamine).

Kui Rajaleidja on oma otsuses soovitanud lapsele järjepidevat logopeedilist ja/või eripedagoogilist tuge, siis püüab lasteaed sellise teenuse osutamise sageduse lapsele tagada. Järjepidev tähendab vähemalt ühel korral nädalas teenuse osutamist. Lapsevanem saadab Rajaleidja otsuse lasteaia direktorile, sest see on lisatõe osutamise aluseks.

6.1. Abivajavast lapsest teavitamine

Kui lasteaed on märganud lisatuge vajavat last, siis kõigepealt teavitab (nt kirjalikult, ümarlauas) rühmaõpetaja lapsevanemat sellest, et laps vajab lisatuge väljastpoolt lasteaeda. Kui lapsevanem abisaamiseks ühegi asutuse poole ei pöördu, siis teavitab lasteaia tugiteenuste koordineerija kirjalikult lapsevanemat. Kui lapsevanem eirab ka tugiteenuste koordineerija soovitusi, pöördub lapsevanema poole kirjalikult direktor. Kui seejärel 30 kalendripäeva möödudes lapsevanem abisaamiseks ühegi asutuse poole ei pöördu, teavitab lasteaia direktor abivajavast lapsest lastekaitsepspetsialisti. Direktor lähtub teavitamisel rühmaõpetajapoolsest

pöördumiste dokumenteerimisest. Lapse arenguliste eripärade eiramise tulemusena võib kahjustada saada lapse edasine areng ja toimetulek (nt koolivalmiduse saavutamine).

7. Koostöö lasteaiavälise tugivõrgustikuga

Otepää Lasteaed teeb koostööd Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja keskuste, Otepää Vallavalitsuse sotsiaalteenistuse ning Otepää Gümnaasiumiga. Kolmandatele isikutele isikuandmete väljastamiseks küsib lasteaed selleks lapsevanemalt eelnevalt luba, välja arvatud seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks.

8. Juhendi levitamine ja ajakohastamine

Antud juhend on leitav lasteaia koduleheküljel (otepaalasteaed.ee) ja ELIIS.eu dokumentide all. Dokumenti ajakohastatakse vajadusel üks kord aastas.